

Lovforslaget

vedtoges enstemmigt med 141 stemmer; 2 medlemmer tilkendegav, at de hverken stemte for eller imod.

Formanden: Lovforslaget vil nu blive stillet statsministeren.

Den næste sag på dagsordenen var:

Tredje behandling af forslag til lov om ændring af lov om indkøbsforeninger for mindre jordbrugere.

(Anden behandling af lovforslaget (nr. 166) findes i tidenden sp. 5529).

Der var ikke stillet ændringsforslag.

Lovforslaget sættes til forhandling.

Ingen bad om ordet.

Lovforslaget

vedtoges med 110 stemmer mod 32; 2 medlemmer tilkendegav, at de hverken stemte for eller imod.

Formanden: Lovforslaget vil nu blive stillet statsministeren.

Den næste sag på dagsordenen var:

Anden behandling af forslag til lov om ændringer i lov om oprettelse og supplerings af mindre landbrug m. m. — statshusmandsloven.

(Første behandling af lovforslaget (nr. 160) findes i tidenden sp. 4747, udvalgets betænkning i tillæg B. sp. 1137).

Der var stillet 4 ændringsforslag i betænkningen.

Uden for betænkningen var der ikke stillet ændringsforslag.

Formanden: Sammen med denne sag foretages den følgende sag på dagsordenen, nemlig:

Anden behandling af forslag til lov om ændringer i lov om opførelse af arbejderboliger på landet.

(Første behandling af lovforslaget (nr. 161) findes i tidenden sp. 4747, udvalgets betænkning i tillæg B. sp. 1137).

Der var stillet 3 ændringsforslag i betænkningen.

Uden for betænkningen var der ikke stillet ændringsforslag.

Lovforslagenes paragraffer, ændringsforslagene og spørgsmålet om lovforslagenes overgang til tredje behandling sættes til forhandling under ét.

Carl Petersen: De af ministeren foreslåede ændringer til statshusmandsloven og loven om arbejderboliger på landet indeholdt bl. a. en bestemmelse om, at jordrentebrugernes rentebetaling skulle beregnes efter de beløb, som jordværdien var ansat til ved 12. alm. vurdering, således at den stærke stigning, der har været i grundværdierne på landbrugsjord ved den sidste vurdering, altså ved 13. alm. vurdering, ikke kom til at influere på rentebetalingen. Da det viste sig vanskeligt at blive færdig med udvalgsarbejdet for det samlede kompleks af lovforslag, således at de kunne komme til endelig vedtagelse her i tinget før ferien, har udvalget været enig om at afgive betænkning om det specielle punkt i lovforslaget, jeg her har omtalt, således at det undgås, at jordrentebrugere kommer til at forrente den forhøjede grundværdiansættelse. Ændringsforslaget under nr. 1 tager sigte herpå.

Ændringsforslaget under nr. 2 har til hensigt at ændre det grundlag, på hvilket landøkonomisk driftsbureau skal foretage beregning, når der skal betales konjunkturbestemt rente. Den nuværende bestemmelse herom går ud på, at det materiale, driftsbureauet skal anvende som udgangspunkt for udregningen af forrentningsprocenten, skal hentes fra landejendomme med grundbeløb mellem 6.000 og 16.000 kr. Efter ændringsforslaget skal materialet fremefter hentes fra ejendomme med jordværdi fra 14.000 til 44.000 kr. Man må vel skønne, at

[Carl Petersen.]

udsnittet af ejendommene bliver det samme.

Ændringsforslagene under nr. 3 og 4 taler for sig selv.

Jeg skal på mit partis vegne anbefale de til begge lovforslag stillede ændringsforslag til vedtagelse.

Niels Eriksen: Jeg kan anbefale de stillede ændringsforslag, men det er med stor beklagelse, jeg gør det. Det er jo en ejendommelig situation, at regeringen fremsætter forslag til en ny statshusmandslov, som får tilslutning fra praktisk taget hele folketinget — et lovforslag, som skaber mulighed for, at de rentebud, der er blevet uheldigt stillet under den inflatoriske udvikling, kan få ophævet deres renteforhold og blive ligestillet med andre — og at man så ikke får det vedtaget. Det er urimeligt, synes jeg, at man ikke har villet gøre statshusmandsloven færdig og dermed give disse brugere den mulighed, som de så hårdt trænger til. Det er synd, at det ikke sker. Jeg vil gerne fastslå, at det er ikke oppositionens skyld; vi har udtalt velvilje over for lovforslaget og har tilsagt vor medvirken til at få det gennemført aldeles omgående. Derfor udtaler vi den største beklagelse af, at det ikke sker; det er synd for de statshusmænd, der har rentebud.

Chr. R. Christensen: De her stillede ændringsforslag betyder jo reelt, at man har opgivet revisionen af statshusmandsloven i denne samling, og da lovforslaget om landbrugsejendomme ikke kommer til anden behandling heller, betyder det jo altså, at den samlede jordreform er udskudt til en mere eller mindre uvis fremtid. Jeg beklager overordentlig stærkt dette. Selv om vi ikke var fuldt enige i de lovforslag, der var fremsat, vil jeg dog alligevel sige, at jeg betragter dem som så afgørende forbedringer, at de burde have været gennemført med en eller anden ændring.

Den nuværende statshusmandslov og jordlovgivning er en hindring for den strukturændring, som vi jo er enige om må gennemføres både i landbruget, i erhvervslivet og i kommunerne. Der er bare den kedelige forskel, at strukturændringer i landbruget forbyder man ved lov eller tillader kun ved dispensation, mens det andre steder er til-

ladt at foretage strukturændringer. Når man om føje tid i dag skal til at drøfte kommunernes fremtidige form, ja, så taler man jo da om tvangsmæssig sammenlægning.

Man kan altså ikke bebrejde landbruget, at det efter dette ikke får gennemført den rationalisering, som er påkrævet. Vi må give lovgivningsmagten et ansvar herfor og et i mine øjne tungt ansvar, så meget mere tungt som man fra alle sider i landbokommissionen, i ministeriet og her i tinget har erkendt, at man trængte til gennemførelse af en ny lov.

Jeg erkender, at der var en række tekniske enkeltheder, som ikke var afklaret; men vi var nået et skridt fremad, og vi havde fra mit partis side tilkendegivet vor medvirken til udvalgs møder i et sådant omfang, at en lov kunne have været gennemført, inden denne samling sluttede. Man har altså foretrukket at lade størstedelen af lovforslaget falde bort og nøjes med de få ændringer, der jo betyder, at jordrenten i 1966 skal svares efter 12. alm. vurdering. For os, der har kritiseret jordrentesystemet så stærkt, kan det jo kun være en tilfredsstillelse, at man nu erkender, at der ved en særlig lov må gennemføres foranstaltninger, så man ikke udnytter systemet efter dets egentlige hensigt. Derfor kan vi fra mit partis side tiltræde de stillede ændringsforslag, idet vi udtrykker vor meget stærke beklagelse af, at der ingen virkelig jordreform kom i denne samling.

Karl Skytte: Trods et ihærdigt arbejde i det udvalg, der er nedsat til at behandle landbrugslovene, og trods omgående besvarelse fra ministeriet af stillede spørgsmål har det jo rent faktisk ikke været muligt at gennemarbejde de fremsatte lovforslag på en sagligt forsvarlig måde, lige så vel som vi savner de følgelove, som de fleste i udvalget mener bør gennemføres sammen hermed, eller i hvert fald bør antydes, så vi ved, hvad der sker, forinden vi gennemfører nye landbrugslove. Jeg kan derfor ikke dele beklagelsen af, at folketinget ikke indtil dette øjeblik har gennemført de nye love. Havde vi gjort det, havde der været tale om et lovjaskeri, som jeg for min del ikke ønsker at tage medansvar for.

Som en konsekvens af, at vi ikke er nået igennem dette arbejde, stilles nu disse

[Skytte.]

ændringsforslag, der jo kort sagt går ud på, at den rentesvarelse, som skal ske for jordrentebrugerne — enten det nu er gartnere, landmænd eller landarbejdere — skal ske på baggrund af den 12. alm. vurdering. Det er jo stort set det, der sker, og det kan jeg for min del og på mit partis vegne anbefale.

Morten Lange: I dagbladet Ekstra Bladet oplyses det, at hr. Skytte og jeg selv står for en ganske særlig reaktionær landbrugs-politik, og i den anledning kan det måske ikke være så forfærdelig mærkværdigt, at jeg er ganske enig med hr. Skytte i hans almindelige syn på den skæbne, landbrugs-lovgivningen foreløbig har fået. Jeg synes heller ikke, at det på nogen som helst mulig måde havde været rimeligt at gennemføre et så stort lovkompleks med så kortfattet en bearbejdnings-tid i folketinget, og det synes jeg specielt ikke efter at have læst landbokommissionens talrige betænkninger, som jo for det første er meget svære at gå til, og for det andet, og det er det, der især må stemme folketinget til at tage en rimelig tid, består af overordentlig afvekslende flertals- og mindretalsindstillinger til en lang, lang række sager, både hovedsager og detaljer. Hvis de sager var blevet kørt hurtigt igennem på baggrund af de fremsatte lovforslag, havde det været et af de mest oplagte eksempler på helt uforsvarligt lovarbejde, man overhovedet kunne have fremvist, så det er udmærket, at vi ser at komme hjem og besinde os i stedet for at bruge en ekstra uge til glæde for hr. Poul Hartling for bare at få jasket os færdig.

Jeg er ganske enig med hr. Skytte, også når han sagde, at vi bliver nødt til at se på finansieringsordningerne, førend disse landbrugslove virkelig kan siges at ligge foran os som en strukturændring. Der var heller ikke på det punkt noget, der minder om enighed, og jeg har forstået, at stillingen i landbokommissionen er den, at man i øjeblikket faktisk ikke har set lyset for, hvorledes finansieringen skal ordnes, så jeg synes, det er lidt tidligt at binde os til en struktur.

Tilbage er der altså blevet nogle små forslag om ændringer i bestående love. Jeg må indrømme, at jeg har ikke underkastet

hvert enkelt af disse forslag en hård prøve for at se, om de passer til mit partis reaktionære landbrugs-politik eller ej, det er muligt, de gør det, det er muligt, de ikke gør det, men under alle omstændigheder er det den slags ajourføringer, som jeg vil gå ind for og stemme for især som et almindeligt glædesudtryk for, at vi ikke har fået den meget værre opgave at tage stilling til hele komplekset. Jeg kan anbefale også ved tredje behandling at gå ind for disse forholdsvis beskedne ændringer.

Landbrugsministeren (Chr. Thomsen): Jeg vil gerne takke udvalget, fordi man vil gennemføre de stillede ændringsforslag vedrørende jordrentebrugerne, og jeg vil også gerne takke for den sympati, der har været udtalt for lovforslagene som helhed.

Diskussionen ordførerne imellem om, hvem der er skyld i, at man ikke er blevet færdig med lovforslagene som helhed, skal jeg ikke blande mig i, men jeg vil gerne benytte denne lejlighed til at sige, at snarest muligt efter 1. oktober håber jeg at fremsætte lovforslagene igen sammen med finansieringslovforslagene, og så håber jeg, at alle får tid nok.

Hermed sluttede forhandlingen.

Der foretoges først afstemning vedrørende forslag til lov om ændringer i lov om oprettelse og supplering af mindre landbrug m. m. — statshusmandsloven.

Ændringsforslagene nr. 1-3, § 1, således ændret, ændringsforslag nr. 4 og § 2, således ændret, vedtoges uden afstemning.

Lovforslagets overgang til tredje behandling vedtoges uden afstemning.

Formanden: Jeg foreslår, at lovforslaget går direkte til tredje behandling uden fornyet udvalgsbehandling. Hvis ingen gør indsigelse mod dette forslag, betragter jeg det som vedtaget. (Ophold). Det er vedtaget.

Man gik dernæst til afstemning vedrørende forslag til lov om ændringer i lov om opførelse af arbejderboliger på landet.

Ændringsforslag nr. 1 angående lovforslagets titel, ændringsforslag nr. 2, § 1, således ændret, ændringsforslag nr. 3 og § 2, således ændret,

vedtoges uden afstemning.

Lovforslagets overgang til tredje behandling vedtoges uden afstemning.

Formanden: Jeg foreslår, at lovforslaget går direkte til tredje behandling uden fornyet udvalgsbehandling. Hvis ingen gør indsigelse mod dette forslag, betragter jeg det som vedtaget. (Ophold). Det er vedtaget.

Den næste sag på dagsordenen var:

Anden behandling af forslag til lov om mælkekontrol.

(Første behandling af lovforslaget (nr. 125) findes i tidenden sp. 3625, udvalgets betænkning i tillæg B. sp. 1165).

Der var stillet 1 ændringsforslag i betænkningen.

Uden for betænkningen var der ikke stillet ændringsforslag.

Formanden: Sammen med denne sag foretages den følgende sag på dagsordenen, nemlig:

Anden behandling af forslag til lov om ændring af lov om levnedsmidler m. m.

(Første behandling af lovforslaget (nr. 128) findes i tidenden sp. 3625, udvalgets betænkning i tillæg B. sp. 1165).

Der var ikke stillet ændringsforslag.

Lovforslagenes paragraffer, henholdsvis tekst, ændringsforslaget og spørgsmålet om lovforslagenes overgang til tredje behandling sættes til forhandling under ét.

Chr. Rasmussen: Som det fremgår af betænkningen, har udvalget afholdt 5 møder og haft 2 samråd med landbrugsministeren. Forhandlingerne har i det væsentlige drejet sig om mælkeloven, og det kan ikke skjules, at der inden for alle partier har været visse divergerende opfattelser af det betimelige i, at man pålægger kommunerne samtlige kontroludgifter. Ikke alene fordi det betyder en ekstra udgift for kommunerne, hvilket jo er overskueligt, men adskillige betænkeligheder er også kommet til udtryk med hensyn til administrationen med fordelingen af udgifterne kommunerne imellem. Lovforslaget bygger på fordeling i forhold til mælkesalget, hvilket kan medføre en vis skævhed i udprægede sommerhuskommuner. Ministeren har imidlertid givet tilsagn om, at han vil godkende det, såfremt man visse steder vil foretage fordelingen i forhold til indbyggertallet. Hvorvidt dette gør det lettere, er det noget vanskeligt at bedømme.

Alligevel går det samlede udvalg ind for lovforslaget, idet dog de konservative har en særudtalelse i betænkningen gående ud på, at mejerierne skal afholde kontroludgifterne, og at disse skal indgå i mælkeprisen.

Når lovforslaget gennemføres, som det foreligger, burde det jo egentlig betyde en mindre nedsættelse af mælkeprisen. Det vil dog vist være for optimistisk at regne hermed, men måske kan det få betydning, såfremt yderligere prisstigning bliver aktuel. Jeg kan imidlertid på mit partis vegne anbefale lovforslaget til vedtagelse med det af ministeren stillede ændringsforslag.

Levnedsmiddellovforslaget har jeg ingen bemærkninger til; det kan jeg på hele udvalgets vegne indstille til vedtagelse uændret.

Chr. R. Christensen: Da mit partis ordfører, hr. Niels Ravn, på grund af sygdom er fraværende, vil jeg gerne knytte et par enkelte bemærkninger til lovforslaget om mælkekontrol, således som det foreligger efter udvalgsbehandlingen.